

Arvostelut

Toim. Ville Hänninen

Marjane Satrapi:
Persepolis - Iranilainen lapsuuteni
Suomennos Taina Aarne
OTAVA

Omaelämäkerrallisuus oli 1990-luvun sarjakuvan vahvimpiä trendejä maailmanlaajuisesti. Muotisuuntauksen aneemisimmat edustajat toivat etsimättä mieleen ajatuksen, että taiteilija tarvitsisi ensin elämän, jotta voisi kertoa siitä.

Marjane Satrapin Persepolis ei kärsi ongelmaista. Hänen teoksensa kohdalla selviää, mikä on omaan elämään pohjautuvien tarinoiden vahvuus: ne tuntuvat aidoilta, itse koetuilta. Teos on samanaikaisesti viisas ja sydämellinen, yhtä hauska kuin traaginenkin.

Satrapi kuvaa raikkaasti ja elävästi lapsen varttumista kohti aikuisuutta ja yksilön selviytymismekanismeja silloin, kun elämän normaalit puitteet tuntuvat luhistuvan alta.

Persepoliksen pikku Marjane on Quinon Mafaldan hengenheimolainen, joka kamppailee nuorena virinneiden aatteiden ja materialististen toiveiden ristitulesa.

Albumi sijoittuu 1970-luvun lopun ja 1980-luvun alun Iraniin, aikaan ennen islamistista vallankumousta ja sen jälkeen.

Satrapi on syntynyt Teheranissa vuonna 1969, jossa hän asui 14-vuotiaaksi. Kun maan poliittinen tilanne kiristyi ja useat Satrapin sukulaiset joutuivat vankilaan tai tulivat murhatuksi, vanhemmat lähettivät hänet käymään kouluun Itävaltaan. Vuonna 1994 Satrapi muutti Ranskaan, jossa hän alkoi joitakin vuosia myöhemmin työstää lapsuudestaan sarjakuvaa.

Persepolis on samanaikaisesti kasvukertomus ja elävä historiallinen dokumentti. Teos taustoittaa shaahin maanpakoon ja fundamentalistien vallan nousuun johtanutta vallankumousta ja pohtii 1970- ja 1980-lukujen poliittisten tapahtumien historiallisia syitä. Aikuistuminen ja välimatka Iraniin ovat tuoneet Satrapille tarpeellista etäisyyttä entisen kotimaan kipeään ja mutkikkaaseen lähihistoriaan: kerronta on havainnollista ja rehellisen tuntuista.

Pääosassa on kuitenkin leikkisä arjen kuvaus. Satrapi kertoo lyhyissä, toisiinsa kietoutuvissa tarinoissa, miltä vallankumous näytti lapsen näkökulmasta. Lapsi on lapsi keskellä mellakkaa ja kivisadettakin: hän tulkitsee asioita omalla tavallaan ja haluaa kääntää tilanteet leikkiksi. Toisaalta hän ei aina ymmärrä, mistä aikuiset puhuvat ja pyrkii ottamaan asioista omatoimisesti selvää.

Nuori Marjane tutustuu älymystö-taustaisten vanhempiansa vuoksi marxilaisuuteen ja ihmettelee, miksi heillä on kotona palvelusväkeä. ”Ymmärsin viimein, miksi minua hävetti istua isäni Cadillacissa! Häpeäni syy on sama kuin vallankumouksen: yhteiskuntaluokkien eriarvoisuus”, pikkuvanha Marjane pohtii.

Kyse ei kuitenkaan ole mistään poliittisesti tiedostavasta sarjakuvapamfletista vaan stereotyyppisiä välttelevästä lapsuuskuvauksesta. Pääosassa on koko ajan lapsen subjektiivinen näkökulma.

Ensimmäisessä luvussa Marjane haluaa profeetaksi: ensimmäiseksi hän säätäisi, ettei isoäidin jalkoja saa enää särkeä. Kun fundamentalistit pääsivät valtaan, tyttöjen piti

käyttää huivia. Marjane pelastui poliisien ripitykseltä vain täpärästi jäädessään kiinni Michael Jackson -rintanapin käytöstä.

Satrapin piirrosjälki on varsin pelkistettyä, jopa lapsenomaista. Se sopii hyvin tarinan valitsemaan äänensävyyn, jossa yleishumaani ja tragikoominen poljento vuorottelevat. Vaikutteita Satrapin piirroksista ovat saaneet ainakin Art Spiegelmanin Mausista ja ranskalaiselta David Biltä, jonka esipuhe avaa teoksen.

Ranskassa Persepolis sai ilmestyessään vuonna 2000 suitsutusta niin kritikoilta kuin sarjakuvia lukevalta yleisöltä. Albumista tuli laatusarjakuvakustantamon L'Associationin suurin hitti, joka on saanut kolme jatko-osaa. Suomalaiseen laitokseen on niputettu sarjan kaksi ensimmäistä (ja parasta) albumia.

Ville Hänninen

Dupuy - Berberian:
Jeanin elämää 3: Naiset ja lapset ensin
Suom. Mikael Ahlström
WSOY

”Romanttinen komedia” ei ole määritelmä, jota olisin nähnyt käytettävän kuvailemaan Herra Jean -sarjakuvia. Sen sijaan se on otettu vastaan hyvänä esimerkkinä uudesta ranskalaisesta aikuisten sarjakuvasta. Sitä se voi ollakin, mutta kolmannessa albumissa genreleima on selvästi esillä. Asetelma ainakin on tyyppillinen: keski-ikäistyvä sinkkumies yrittää vakiinnuttaa elämäänsä ja siirtyä vastuulliseen aikuisuuteen. On siis ihmissuhteissaan epävarma, harmittomasti neuroottinen päähenkilö, koomisia sivuhahmoja, yllättäviä yhteensattumia, hauskaa naljailua ja onnellinen loppu.

Naiset ja lapset ensin on kypsää aikuisen sarjakuvaa siinä missä Richard Curtisin

elokuvat ovat kypsää aikuisten elokuvaa. Viihdyttävyydessä ja lähestyttävyydessä ei kuitenkaan ole mitään hävettävää, päinvastoin.

Dupuy ja Berberian välttävät sentimentaalisuuden sudenkuopan. Vaikka tarinassa erotaan ja rakastutaankin, ei tarina jää paikoilleen. Sarjakuvan hetkissä on sellaista tunnistettavuutta, johon varttunut lukija pystyy tarttumaan. On helppo samastua Jeanin koomisen epädramaattiseen eroon tai siihen vaivattomuuteen, jolla hän päätyy uuteen suhteeseen. Tekijöillä on taito luoda herkullisia koomisia tilanteita lipsumatta kuitenkaan farssin puolelle. Enemmän irrotteltua nähdään fantasiajaksoissa, joihin siirrytään nokkelien aasinsiltojen avulla.

Romanttinen komedia on lajityyppi, jota ei enää juuri sarjakuvissa näe. Herra Jean on hyvä genren edustaja. Sen lukemisesta jää hyvä mieli, niin kuin hyvin tehdystä hömpästä aina.

Otto Sinisalo

Lewis Trondheim:
Jussi Jäniksen ihmeelliset seikkailut:
Epäonnen kivi
Suom. Heikki Kaukoranta
WSOY

Trondheimin velmun jänishahmon edesottamusten kronikointi jatkuu. Kolmannessa albumissa Jussi Jänis seikkailee suurkaupungin vilinässä. Jussi tämän toveri Reima saavat päällensä epäonnea tuottavan kirouksen.

Tarina kulkee illanistujaisissa, taidenäytelyissä ja ravintoloissa kun merkittävät yhteensattumat seuraavat toisiaan. Trondheim pyörittää näppärästi useaa sivujuontaa, jotka risteävät odottamattomasti. On sielunsa puolesta pelkäävä taidemaalari, Jussin etäinen kaukorakkaus, naissuhteissaan kevytkenkäinen Otto-koira ja epäonneninen itsemurhaaja. Tekijän koomisen ajoituksen taju on hyvä: vitsit seuraavat toisiaan par-

haimmillaan hengästyttävän nopeasti.

Tilannekomiikan ohella Trondheim hykerryttää dialogilla, jota on välillä suoraan häiriöksi asti. Hahmot voivat hairautua keskustelemaan vaikka sosiaalipoliitikasta, taiteesta tai ruoasta. Hahmojen kiinnostus tarinan kannalta epäolennaiseen tekee niistä kiinnostavia. Vaikka tarinalla onkin suunta, Trondheim ei pelkää harha-askelia. Rönsyilevä dialogi tekee Jussi Jäniksestä selvemmin varttuneen lukijan sarjakuvan. Sööteistä eläinhahmoista huolimatta kyseessä on sarjakuva, joka vaatii vaivaa ja huomiokykyä lukijalta.

Trondheimin piirrostyylillä on petollisen yksinkertainen. Pelkistetyt hahmot ovat kuitenkin hulpean ilmeikkäitä ja niiden reaktiot välittyvät lukijalle hyvin. Piirtäjä kuljettaa tarinaan veteraanin varmuudella ja kokonaisuus on vaivaton lukea.

Jussi Jänis -sarja jatkuu kiistämättä viihdyttävänä ja persoonallisena. Maineen arvoinen.

Otto Sinisalo

Peter Tomasi - Peter Snebjerg:
Valon prikaati
EGMONT

Da Vinci -koodi ja sen jäljillä liikkuvat tietokirjat ja pseudotietokirjat ovat tuoneet mystiikan ja uskonnolliset salaliitot julkisuuteen ja kirjalliseen keskusteluun. Ne ovat taas muotia.

Samaan saumaan iskee, joskin paljon roisimmin ja humoristisemmin, Peter Tomasin ja Peter Snebjergin DC:lle tekemä Valon prikaati, jonka Egmont on pistänyt ulos suomeksi Henkimaailman korkeajännitys-nimisenä yksittäisjulkaisuna. Tarina on huima ja ottaa vauhtia selvästi gnostilaisista uskomuksista ja juutalaisesta kabbalasta, joissa enkeleitä, puolienkeleitä ja puolijumalia on enemmän kuin ”normaalissa” kristinuskossa. Täyttä selvyyttä ei ole

Henkimaailmassa taistellaan jälleen.

siitä, ovatko Tomasi ja Snebjerg pistäneet omiaan vai lukeneet kaiken käsiinsä saaman esikristillisen aineiston.

Tapahtumat sijoittuvat toisen maailman-

Jussi Jänis saa kirokun kiven.

sodan sekaviin lopputaisteluihin jossain Ranskan lumisilla vuorilla. Jostain ilmestyy joukko kuolemattomia saksalaissotilaita, joilla on outo virnistys ja yhtä oudot nimet. Samaan aikaan pieni ryhmä jenkkisotilaita tapaa enkeli Saurielin, joka antaa miehille supervoimat ja raskaan taakan: maailma pitää pelastaa.

Valon prikaati on upeasti piirretty ja hienosti kerrottu ja siinä taiteillaan koko ajan taitavasti väkivaltaisen sekoilun ja kiehtovan metafysisen seikkailun välillä. Huumori piristää - ketäpä eivät natsi-zombiet huvittaisi? Lopussa tulee kuitenkin mieleen, että kaiken sekoilun allakin Tomasi ja Snebjerg ovat olleet tosissaan. Päähenkilön, maailman pelastajaksi nousevan Christopherin tuska vaimonsa menettämisestä väistyy korkeamman uskon tieltä.

Joku voisi valittaa, että taas amerikkalaiset sotilaat pelastavat maailman, mutta jonkunhan se on joka tapauksessa tehtävä.

Alun perin juttu on ollut värillinen, mutta grafiikka toimii myös mustavalkoisena.

Juri Nummelin

Achdé kertoi etsineensä Luke -albumiin uusia, elokuvamaisia kuvakulmia.

**Laurent Gerra - Achdé:
Lucky Luke: Kaunis Quebec
EGMONT**

Lucky Luken kaltaiset sarjakuvat ovat brandeja, joilla lypsetään niin kauan kunnes lehmä on ummessa. Enpä jaksa edes muistaa, milloin olisin viimeksi lukenut hyvän Lucky Luken.

Muutokset ovat periaatteessa hyvästä. Vanhakin sotaratsu saattaa herätä uuteen laukkaan ainakin hetkeksi, jos mukaan tulee vereksiä voimia. Achdé on ensimmäinen piirtäjä Morrisin kuoleman jälkeen, joka yrittää asettaa kalifiksi kalifin paikalle. Hän onkin piirtäjänä varsin kelvollinen. Vanhan hokeman mukaan Morrisin tyyliä on vai-

kea jäljitellä, mutta hyvin näkyy Achdéta luonnistuvan. Hän myös uudistaa sarjan visuaalista ilmettä pikkiriikkisen: mukana on enemmän elokuvallisia kuvakulmia ja pientä visuaalista kikkailua. Esimerkiksi Jolly Jumperin takalistoa ei ole kuvattu kertakaan yhtä sähkökästi kuin Kauniissa Quebecissa.

Harmi vain, että Ranskan Jope Ruonansuun, imitaattori Laurent Gerran käsikirjoitus on melko mielikuvitukseton rykäisy. Gerralta oli hyvä idea kokeilla uutta miljöötä, Kanadan Quebecia. Se tuo tarinaan seikkailun tuntua.

Paluu Goscinnyn aikaisiin sähkökämpäin ja nokkelampiin käsikirjoituksiin ei kuitenkaan onnistu ihan pikku jipoilla. Gerra ja Achdé yrittävät parilla pikkunokkelalla gagilla, Celine Dionin ja ranskalaisten julkisten cameo-rooleilla sekä Jolly Jumperin rakkaustarinalla. Jälkimmäinen on nokkela oivallus ja olisi ansainnut enemmänkin tilaa.

Muuten tarina kärsii samasta anemiasta kuin koko perinteistä ranskalais-belgialaista traditiota hyödyntävä sarjakuvabisnes. Paljon yritystä, mutta todella vähän luovuutta ja uusia ideoita. Ei näitä kukaan jaksa lukea, jollei ole aloittanut 20 vuotta sitten.

Ville Hänninen

**Unikurkialan tarinoita: Alinka
Ville Pynnönen
Arktinen Banaani**

Ville Pynnösen kauhufantasia liikkuu David Lynchin jalanjäljillä. Kuten Lynchin Twin Peakssakin, Pynnösen Unikurkialan päähenkilö on tapahtumapaikka, haamujensa riivaama kaupunki, jonka menneisyys imaisee tarinan hahmot syövereihinsä. Unikurkialan tarina ei voisi tapahtua missään muualla: kaupunki on enemmän kuin pelkkä kulissi, se on tarinan liikkeellepaneva voima.

Justus on lahjakas mutta syrjitty taideopiskelija, jonka taidelukion rehtori Stålhammar on ottanut suojatikseen. Stålhammarilla rakkaus Justusta kohtaan on kuitenkin myrkyä: rehtorilla kaapissaan luuranko jos toinenkin. Viaton ei ole pikkumainen ja katkera Justuskaan. Tietä pelastukseen tai kadotukseen tarjoavat hahmoille ilmestyvät Unikurkialan haamut, huivipäinen nainen ja irvokas kateuden ruumiillistuma, Alinka.

Pynnönen kuljettaa tarinaa sujuvasti symbolisesta, alitajuisista unikuvista valvemaailmaan ja takaisin, hämärtäen rajoja niin hahmojen kuin lukijankin näkökulmasta. Hänen sisäisesti yhtenäinen ja johdonmukainen piirrostyylinsä pitää kokonai-

© Ville Pynnönen

Ville Pynnösen piirrosjälki leikittelee mustan ja valkean rajapinnoilla.

suuden mielekkäänä lukea. Tarinan vahvasti karrikoidut hahmot siirtävät osiltaan tarinan omaan todellisuuteensa ja tekevät tarinan fantasiaelementtien hyväksymisestä lukijalle helpompaa. Pynnönen täyttää ruutunsa suurilla mustilla pinnoilla, joka on omiaan tuomaan painoa kauhutarinan dramaattisimmille kohtauksille. Tekstauksen oivaltava käyttö on myös yksi Pynnösen vahvuuksista. Erilaisilla korostuksilla ja tekstin sijoittelulla hän tekee tarinan dialogista elävää, sen voi melkein kuulla korvissaan.

Alinka pitää otteessaan, joskin kokonaisuus jääkin vajavaiseksi. Loppuratkaisun väistämätön tragedia on ennalta arvattava,

vaikka Pynnönen pystyykin heittämään juoneen muutaman odottamattoman käänteen. Samoin Justuksen hahmo on keskuksenhenkilöksi varsin tahdoton: vaikuttaa siltä, kuin hän ei tekisi lainkaan omia päätöksiä, vaan ajelehtisi muiden manipuloitavana. Tämä on ristiriidassa hahmolle kirjoitetun protagonistin roolin kanssa.

Puutteistaan huolimatta Alinka on kunnianhimoinen kauhutarina, osoitus genrefiktion elinvoimaisuudesta suomalaisessa sarjakuvassa. Pynnönen työstää jo tarinalle jatkoa, ja ennakko-odotukset ovat korkealla.

Otto Sinisalo

Jysäys

Toimittanut Mattipekka Ratia
ISI HEI

On ollut suorastaan liikuttavaa seurata uutta Jysäys-antologiaa ympäröintä innostusta sarjakuvaharrastajien keskuudessa. Vihdoinkin, suomenkielinen sarjakuvantologia kioskilevityksessä! Uutta, viihteellistä eurooppalaista sarjakuvaa suuren yleisön tavoitettavissa ja edulliseen hintaan! Ja vieläpä väreissä!

Projekti on toki ihailtavan kunnianhimoinen ja sen onnistuminen epävarmaa: uutta Eurooppalaista viihdesarjakuvaa ei juuri olla Suomessa julkaistu vuosiin, siis pä mistä lukijat Jysäykselle? Onkin sääli todeta, että ensimmäisen numeron perusteella konsepti on viallinen.

Kyse ei ole niinkään sarjakuvien laadusta. Ratian maku on hyvä, ja kokoelmaan valikoidut ulkomaiset ja kotimaiset sarjat

Abolinin, Pontin ja Chagnaudin sarjassa ajellaan verkkaisesti.

ovat tasokkaita. Lehden stripit toimivatkin antologiassa hyvin. Laadukkaimpina mainittakoon Dupuy ja Berberian -kaksikon synkänhauska Henriette ja Fraquinin jalanjäljissä kulkevan Frank Le Gallin hirtehdinen Pieni musta tarina (Franquinin aikana suomeksi nimellä Mustat sivut).

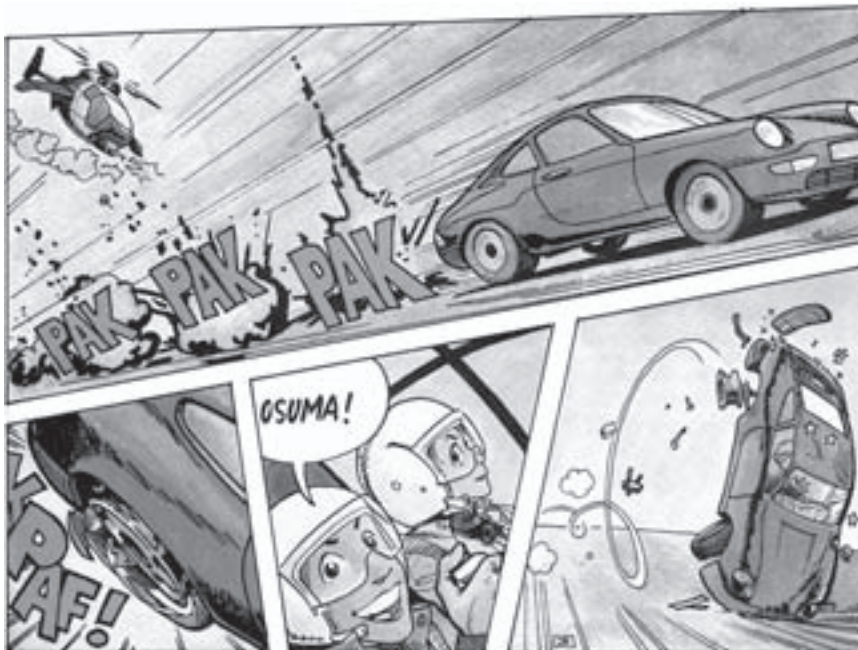
Ongelma on kokoelman pitkissä sarja-

kuissa. Yli kolmanneksen lehden sivuista täyttävä Georges Abolinin, Olivier Pontin ja Jean-Jaques Chagnaudin Katseen kantamattomissa -jatkosarja on ensimmäisestä osasta päätellen materiaalia, joka olisi pitänyt julkaista omassa albumissaan. Viidessätoista sivussa nähdään pitkiä, hiljaisia jaksoja joissa sukelletaan ja ajetaan autolla, kauniisti kuvitettuna, myönnettäköön. Tarina etenee surkuteltavan hitaasti, eikä episodin lopuksi selviä, mikä oikein on sarjakuvan kantava idea. Mistä tarina kertoo? Jysäyksen kaltaisessa antologiassa moinen dekompressio ei toimi. Samoin Petri Hiltusen nelisivuisessa Praedor-jatkosarjassa ehditään lähinnä kyyristellä maakuopassa. Pidemmistä tarinoista parhaiten toimii Anssi Rauhalan Kopterikyttät, hauska ja vauhdikas sormiharjoitus, jossa nähdään pitkä takaa-ajokohtaus.

Jysäyksen kaltaisen antologialehden pitäisi tarjota koukkuja, jotka saisivat lukijan palaamaan joka kuukausi lehden pariin. Kun mikään Jysäyksen sarjakuvista ei moista impulssia ainakaan minussa aiheuttanut, merkit näyttäivät valitettavan huonoilta.

Otto Sinisalo

Anssi Rauhala on päässyt taas piirtämään sarjakuvia.

Jii Roikonen:
Jasso nurkissa
TAMMI

Alati kuvan- ja sananvääntöä punnertavan Jiin tuorein teos ei jätä fanejaan kylmäksi. Mukana on Jasson ja tämän teräväkielisen hännän ohella nivaska tuttuja hahmoja, kuten maailman vahvin kahvi, joka puistelee parketit ja kylvettää tapetit puhtaita. Välillä kissan on itsekin peseydyttävä, mikä tapahtuu laitamalla turkki pesukoneeseen.

Jasso nurkissa -teokseen on koottu osin mm. Enter-lehdessä ilmentyneitä Jassoja. Miksaus uusien sarjojen kanssa tuntuu aivan raikkaalta, tunnelmaa korostaa vielä läm-

min väritys.

Mikäli Jiin ja Jasson tyylistä pitää, ei tätäkään kirjaa voi hymyilemättä lukea. Kaikki huumori ei jää vain sanasorvailuun. Jiin visualisointikyky on entisestäänkin kehitty-

Jiin tussi ei tylsy.

nyt, mukana on paljon mykkäsarjoja, jotka ovat yhtä hilpeitä kuin sanaviäntelytkin. Toki välillä puujalat narskuvat, ja yliannos voi uhata jos ahmaisee koko teoksen kertaannoksena silmänruokaa, ”muusia ja vihapullia.”

Silti, vuosi toisensa jälkeen Roikosen huumori tuntuu säilyttävän tehonsa ja tasalaatuisuutensa. Jasson rikas räiskyvyys ja omaperäisyys tekee hahmosta kaupallisesti oikullisen tuotteen, mutta juuri näin on hyvä. Kaukana olkoon se päivä, jolloin telkka suoltaa olohuoneisiin hanna-barbarisointua Jassoa.

Vesa Kataisto

Mäkelän yksisivuisten mustat palkit tuovat mieleen Miguelanxo Pradon.

Pauli Kallio ym:
Laikku 04 - Lapsuus vaikea, keski-ikä
mahdoton
ASEMA

Tässä kahdeksan piirtäjän kanssa toteutetusta teoksesta välitty olennaisin Kallion käsikirjoitusten voimasta ja heikkouksista. Samaan tapaan kuin Pieniä tapauksia keskikokoisen ihmisen elämästä (Suuri Kurpitsa 1992), Laikku 04:n novellit kertovat hieman Pauli Kallion näköisen sekä oloisen ihmisen arkipäivän seikkailuista, muistoista, jotka on tyylikkäästi visioitu sarjakuvalliseen ja enimmäkseen napakkaan asuun.

Joel Melasniemen piirtämät kolme tarinaa ovat odottaneet julkaisuaan kymmenen vuotta. Oma albumiaan niistä ei koskaan tullut, mutta tulipa 1994 Kemin kilpailun voitto tarinalla ”Kulohälytys koko maassa”, joka ei tähän teokseen sisälly. Piirtäjänä Melasniemi on ehdottomasti lahjakkaampi kuin muusikkona. Onneksi hän tekee jälleen kuvitustöitä, ehkä jonakin päivänä taas sarjakuviakin.

Päähenkilö muistelee lapsuutensa hurjimpia hetkiä. Aikuisikään ehdittäessä Kallion tarinoita alkaa vaivata toistuvuus. Pohditaan maailman tilaa, suunnitellaan kannanottoja, tavataan naisia, ostetaan Norah Jonesin levy... Arkisesta elämästä on hankala ammentaa draamallisesti tehokasta materiaalia. Suhteellisen vähän jää jäljelle, kun ”tylsät kohdat on leikattu pois”, kuten Alfred Hitchcock on tokaissut elokuvan ole-musta määrittellessään. Ehkä Kalliollakin siintää mielessään loikka elokuviin, ainakin kirja-kirjallisuuden puolelle halu on selkeä, vaikka Kallio teoksen epilogissa vakuuttaaakin aikuisikään liittyvien sarjojen todellisuusasteen olevan ”noin 50%”.

Mutta mikä ettei, ainakin Kati Kovácsin sarjakuvittama ”Frida Cassandra Puskasin odottamaton vierailu” sekä kirjan helmi, Ville Pirisen sovittama ”Viiskulman triangeli” toimisivat vallan mainiosti elävänä kuvanakin.

Ei mitään erinomaisen uutta Kallion leipäpuun juurelta, mutta mainio kooste suomalaisesta sarjakuvakäytännöstä

myös maan rajojen ulkopuolelle markkinotavaksi, kiitos ”englanninkielisen tekstityksen”.

Vesa Kataisto

Rooma
Timo Mäkelä
ARKTINEN BANAANI

Rooma kokoaan yksiin kansiin Timo Mäkelän sarjakuvanovelleja. Kokoelman vanhimmat novellit ovat vuodelta 1992 ja tuoreimmat varta vasten albumiin tehtyjä. Joukossa on useita sovituksia proosanovelleista, alkuperäisteoksina muun muassa Kafkan, de Maupassantin ja Juhani Ahon tekstejä. Rooma muistuttaa Mäkelän vahvuuksista ja heikkouksista tekijänä.

Piirtäjänä Mäkelän ammattitaitoa ei voi kyseenalaistaa. Hän vangitsee hetken kauniisti piirroksiinsa. Mäkelä osaa piirtää nähtävästi loputtomasti erilaisia, tunnistettavia ihmishahmoja, todellinen voimavara ihmishahmojen naturalistisella tyyllillä piirtävälle taiteilijalle. Samoin virtuoosimainen on Mäkelän kyky sitoa tarinansa aikaan ja paikkaan yksityiskohtaisilla maisemakuvilla ja taustoilla. Helsinki, Rooma ja Venetsia näyttävät autenttina Mäkelän sarjakuvissa. Albumissa nähdään piirtäjän taidetta myös väreissä. Värit eivät ole pelkkä kuriositeetti Mäkelän sarjakuvissa, vaan tekijä käyttää väritystä tehokeinon välittämään hahmojen tunteja ja tapahtumien tunnelmia.

Mäkelän sarjakuvien tarinat jäävät valittavan usein köykäisiksi. Hän tarttuu juurikin tunnelmiin. Kauniit kuvat liikuttavat tarinaa hetkestä hetkeen, mutta vain vähän tapahtuu. On kuin Mäkelä suorastaan välttelisi draamaa. Lukijan samastuminen jää tapahtumatta, käteen jää lähinnä eeterisen haikea tunne. Mäkelän tapa venyttää lauseita ruudusta toiseen ei toimi: tuntuu, kuin kertojanääni puhuisi hidastettuna. Lopputulos on tahattoman koominen.

Parhaimmillaan Mäkelä on napakoissa yksisivuisissa Bogey Blues -stripeissä, joissa liikutaan Pienten julmien tarinoiden hengessä. Mäkelä saa ihmisten pikkumaisuudesta

ja lyhytnäköisyydestä irti herkullisia tilanteita. Yksisivuinen muoto pakottaa tekijän tiivistämään sanottavaansa napakammin kuin pidemmissä novelleissa.

Kaunis, joskin sisällöltään paikoin kovin kevyt kokoelma. Albumi Mäkelän taiteen ystäville, josta viestii jo teoksen kovakan-tinen, taidekirjaa muistuttava ulkoasu.

Otto Sinisalo

Petri Hiltunen:
Musta tie ja muita kertomuksia
JALAVA

Petri Hiltusen kahdeskymmenes albumi kokoaan yksiin kansiin tekijän tuoreempia lyhyitä sarjakuvia. Suurin osa tarinoista on alun perin julkaistu Tähtivaeltaja-lehdessä, joka näkyykin aihevalinnoissa. Mukana on fantasiaa, tieteiskuvitelmia ja kauhua sekä lajityyppien yhdistelmiä.

Hiltunen onkin harvoja suomalaisia sarjakuvantekijöitä, jotka tekevät rehellistä genresarjakuvaa. Liukuttuaan lajityyppien välillä vuosia Hiltunen osaakin kääntää kli-set edukseen, tehdä konventioista pilaa ja tutkia vanhoja teemoja tuoreista näkökulmista. Hiltusen genrelukutaito tekee hänestä kiinnostavan tekijän ja värittää tätäkin kokoelmaa. Monet albumin sarjakuvista ovat lyhyitä tunnelmapaloja. Muutama pidempi tarina erottuu joukosta.

Abdul al Hazredin kolme näkyä on H. P. Lovecraft -kuvitus ja sellaisena tuomittu olemaan kompromissi. Lovecraftin tarinat perustuvat kauhunäilylle, joita ei voi kuvata ja niiden siirtäminen visuaaliseen mediaan banalisoit niitä väijäämättä. Hiltunen tavoittaa kuitenkin Lovecraftille tyyppillisen kosmisen pessimismin hyvin.

Onnimannista Matikka on puolestaan kehokauhua. Vedeneläväksi muuttuvan miehen tarina on kuitenkin enemmän haikea kuin kauhistuttava. Luopumisen ja uuden alun tunne tekee kokonaisuudesta suorastaan lohdullisen.

Oamalla tavallaan kokoelman kiinnostavin sarjakuva on ”Valentin Kalvan” (Hiltunen ja tämän kollegoiden kehittämä kuvitteellinen suomalainen tieteissarjakuvapiirtäjä) Rocket Reynolds, humoristinen pastissi Avaruuden Korkeajännityksen kaltaisesta pulp-scifistä. Sarjakuvassa Hiltunen on muokannut tyyliään vastaamaan menneen ajan tarinoiden kömpelyyttä ja ruudut ovat väärällään huolimattomalle kertakäyttö-sarjakuvulle lempeästi irvailevia yksityiskoh-tia.

Musta tie on hyvä välityö seuraavaa pit-kää albumia odotellessa, täynnä kurio-siteetteja jotka varmasti kiinnostavat Hiltusen faneja.

Otto Sinisalo